

RECENZE

Emil Višňovský: *Človek by mal žiť v záhrade*, Bratislava: Kalligram 2010, 240 s.

Bratislavské nakladateľstvá Kalligram pokračuje vo vydávaní knížiek filozofických esejí predných slovenských filozofů. Profesor bratislavské Filozofickej fakulty Univerzity Komenského Emil Višňovský v knížke *Človek by mal žiť v záhrade* soustredil své texty z let 1996–2009, ktoré v té době vycházely v odborných i kulturních časopisech a vědeckých sborníkch. Ve třech částech (O kultúre, O živote a O filozofii) filozoficky reflektuje dobová témata, prekračuje často překvapivě úzce filozofické zaměření (tak se například v oddíle O živote setkáme nejen s esejí o A. Schweitzerovi, ale také o Freddie Mercury) a súčasne nám umožňuje pochopit své vlastní filozofické vyznání.

Emil Višňovský ví, že filozofie je filozofickým problémem sama pro sebe. Nesouhlasí s představou o možnosti definitivní a konečné odpovědi na otázku, co je filozofie. Filozofie pro něho není žádný pevný intelektuální útvar uchopitelný z jedné perspektivy. Znamená pěstování několika druhů intelektuálních činností – reflexe, interpretace, narace, analýzy, kritiky, imaginace. Protože společným médiem těchto aktivit je jazyk, filozofie je mu „jazykovou artikuláciou našej (mimo-jazykovej) skúsenosti. Filozofie žije nepochybne primárne v takých jazykových formách, ako sú texty, avšak celkovo žije vo všetkých symbolických formách kultúry“ (s. 225).

Emil Višňovský je vynikajícím znalcom anglo-americké filozofie, zejména pragmatismu. Není srozuměn s tím, že se slovenská kultura a filozofie s pragmatismem zatím míjejí. Sám dělá hodně pro změnu tohoto stavu, a to nejen v recenzované knize *Človek by mal žiť v záhrade*, ale také například v monografii *Štúdie o pragmatizme a neopragmatizme* (2009) a dalších svých pracích. Uvádí čtenáře do principů pragmatismu, představuje blíže zejména Johna Deweyho a filozofa kulturní konverzace, neopragmatistu Richarda Rortyho. Jejich filozofie podle jeho názoru dokáže v dnešním světě snad nejlépe pomoci vyrovnávat se s životními situacemi, rozumět sociokulturním, etickým, axiologickým, estetickým, politickým a ekonomickým problémům. Autor pak k popisu situace dnešního člověka analyzuje jako klíčové pojmy domov, komunita, kultura, komunikace, moc, láska, příroda ad. Souhlasí s pragmatisty v pojetí filozofie jako imanentní součásti kultury a spolu s nimi za klíčový problém kultury pokládá lidské vztahy, spolužití a vzájemnou komunikaci. Pokud se jedná o vztah přírody a kultury, zdůrazňuje ontologický primát přírody před kulturou a varuje před důsledky protipřírodní intence západní kultury. „Človek by mal žiť v záhrade. Záhrada je kultivovanou prírodou a prírodnou kultúrou. Tu sa snúbi estetika s účelnosťou, architektúra s hudbou, obraz so zvukom. Tu človek nestretáva šelmy ani obludy, tu sa nemusí báť. Tu môže pracovať i relaxovať, hovoriť s ľuďmi i meditovať o samote. Tu je doma. Kiežby sme projektovali svoj svet budúcnosti ako záhradu pre všetkých...“ (s. 24)

Jan Zouhar

Člověk – dejiny – kultura III (eds. L. Belás, E. Andreanský), Prešov: Filozofická fakulta Prešovské univerzity 2009, 250 s.

Sborník *Člověk – dejiny – kultura* III je další částí řešení grantového projektu VEGA (1/4691/07). Jeho první oddíl obsahuje příspěvky domácích autorů, především členů grantového projektu, a dru-